

Migrace v ČSR a ČR

Od první republiky k migrační krizi

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

První republika (1918-1938) – mnohonárodnostní stát

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. POMĚRY NÁRODNOSTNÍ.

Čís. 10.

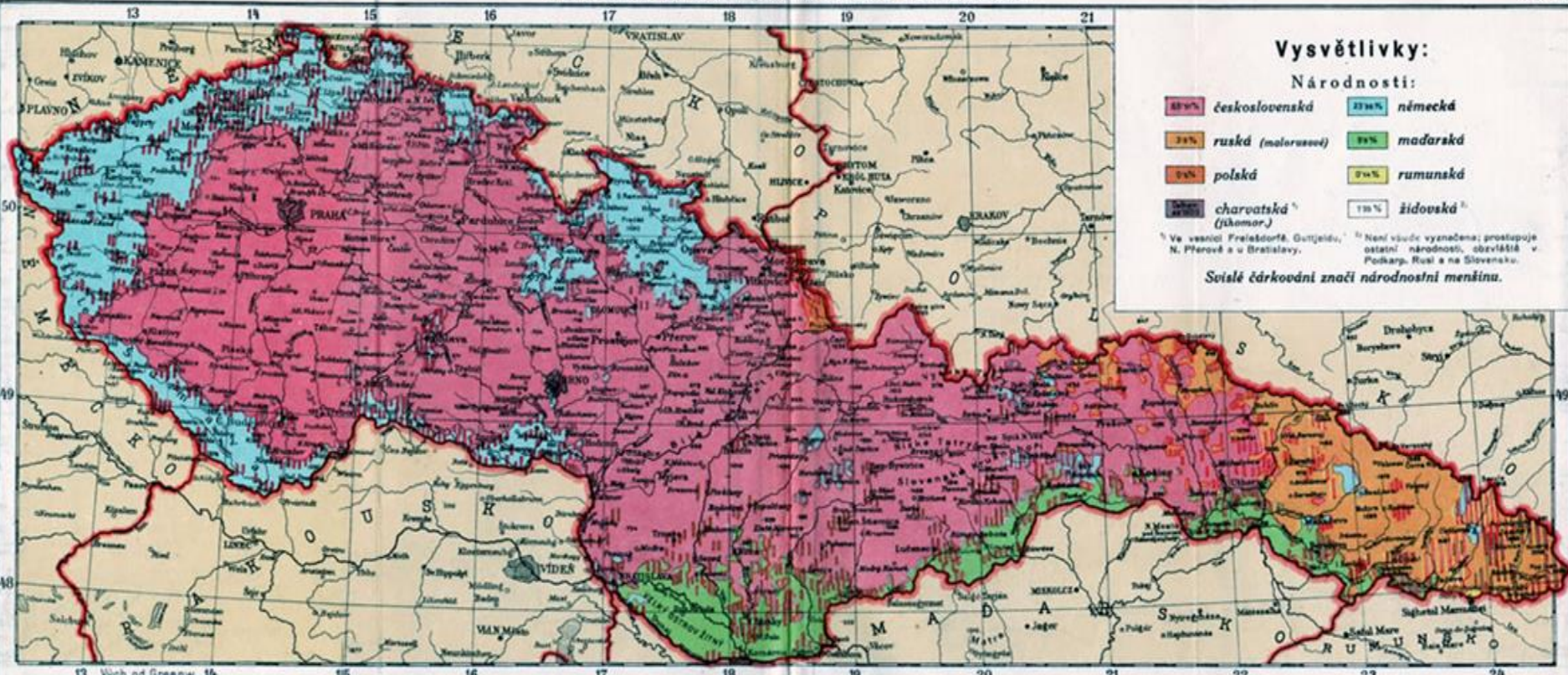
Vysvětlivky:

Národnosti:

48%	československá	23%	německá
24%	ruská (ukrajinská)	14%	maďarská
10%	polská	7%	rumunská
10%	čarvatská ¹⁾ (jiskomor.)	1%	židovská ²⁾

¹⁾ Ve vesnici Preletdorf, Guttjeid, N. Přerov a v Bratislavě. ²⁾ Není všude vyznačena; prostupuje ostatní národnosti, obzvláště v Podkarp. Rusi a na Slovensku.

Sešlé čárkování značí národnostní menšinu.

Měřítko 1:3.000.000

Vojenský zeměpisný ústav v Praze.

Migrace a první republika

(1918-1938)

Převažovalo vystěhovalectví

- Mezi roky 1918-1938 ze země emigrovalo 230 000 československých občanů – jejich motivace byla primárně ekonomická a směřovali především do západních zemí.
- Do Československa ve stejném období přišlo 142 000 imigrantů – mezi nimi mnoho uprchlíků z Ruska (po bolševické revoluci), a po roce 1933 (Hitlerův nástup k moci) z Německa a Rakouska.
- Ve 30. letech bylo Československo nejvýznamnější azylovou zemí ve střední Evropě.

Podrobněji viz Studijní opora, s. 61-62.

Rozporuplný vztah k uprchlíkům

Reálné postavení uprchlíků především ovlivňoval fakt, že Československo mělo být pouze tranzitní zemí. To potvrzoval i zákaz zaměstnávání uprchlíků.

Po nástupu nacismu v Německu poskytovalo azyl převážně příslušníkům politických a kulturních elit německých antifašistů. Např. spisovatelé bratři Mannové.

Změny v letech 1939-1948

Cesta k národně homogennímu státu

- V důsledku genocidy židovského obyvatelstva v českých zemích a poválečného vysídlení sudetských Němců ztratilo Československo po II. světové válce svůj mnohonárodnostní charakter.

Podrobněji Studijní opora, s. 62-64.

Migrace po nástupu komunistického režimu

Stále převažující Emigrace směřovala do západních zemí a **měla převážně nelegální ráz**. V období let 1948-1989 se z Československa vystěhovalo podle nejvyšších odhadů až 550 000 osob.

V uvedeném období došlo k dvěma výrazným emigračním vlnám – po nástupu KSČ k moci v roce 1948 a po sovětské okupaci Československa v roce 1968.

Emigranti směřovali především do Rakouska, Německa, USA a Kanady. Legální vycestování do nesocialistických států bylo v tomto období dostupné pouze omezenému počtu občanů výhradně na základě úředního povolení.

Azyl v komunistickém Československu

Řecká akce a veřejnost.

ve všech místech, kde jsou řecké děti jeví se z české strany nepohopení pro tuto akci. Jest vytýkáno zejména ošacení řeckých dětí jejich zvýšené přídělly. Roshovorem s místními činiteli i funkcionáři KSČ nabyt jsem dojmu, že ani oni nejsou o akci řádně informováni a podléhají často místnímu veřejnému mínění. Bylo by proto třeba aby ústředí KSČ upozornilo všechny okresní a místní organizace v těchto místech, kde jsou řecké děti na význam akce a jejich povinnosti vůči dětem řeckých soudruhů.

Batal

Praxe dne 11. prosince 1948.

V letech 1949-1951 se ČSR stala útočištěm asi 12 000 Řeků a Makedonců, kteří přišli důsledku občanské války v Řecku.

Na základě dohody československých úřadů a vedení řecké komunistické strany byly děti umístovány do dětských domovů.

Postavení řeckých ani jiných emigrantů nebylo po celá 50. léta legislativně zakotveno. Až nová ústava z roku 1960 vymezovala instituci politického azylu.

Pracovní imigrace v komunistickém Československu

Také pracovní migrace byla v komunistickém období podřízena státní kontrole a omezovala se pouze na další socialistické státy.

S cílem řešit nedostatek pracovních sil v průmyslu v českém pohraničí byly uzavřeny mezinárodní dohody s Polskem, s Vietnamem, Kubou, Mongolskem, Severní Koreou, Jugoslávií a Maďarskem.

Podle oficiálních statistik v průmyslových závodech v Československu pracovalo ke konci roku 1989 asi 46 000 zahraničních pracovníků. Mezi nimi byli nejpočetnější skupinou občané Vietnamu (33 200 osob).

Migrace po roce 1989

- **ČR** se začala měnit z převážně vystěhovalecké země na **cílový stát pro imigranty**.
- V roce 1992 byl přijat nový zákon o pobytu cizinců, na jehož základě bylo zavedeno povolení ke krátkodobému pobytu do 6 měsíců, k dlouhodobému pobytu do 1 roku a k trvalému pobytu.
- V roce 1999 byly v ČR přijaty klíčové zákony týkající se migrace – Zákon č. 326/1999 o pobytu cizinců na území ČR a Zákon č. 325/1999 o azylu.
- Zákon také nově vymezoval dva typy pobytu – přechodný a trvalý.
- Klíčovou institucí v oblasti migrace se stalo ministerstvo vnitra

Podrobněji viz Studijní opora, s. 69-71.

Změny azylové politiky

<https://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/#informace-o-zarizenich-zzc>

Zákon č. 325/1999 o azylu zavedl označení „azylant“ a „žadatel o azyl“.

V roce 2006 byla zavedena tzv. doplňková ochrana, která mohla být udělena cizincům bez nároku na azyl.

Žádost o azyl musela být v případě těch cizinců uprchlických zařízeních podána do sedmi dnů.

Ministerstvo může také rozhodnout o zajištění žadatele to až po dobu 120 dní.

Důsledky vstupu ČR do EU

- **Občané EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska** a jejich rodinní příslušníci nemuseli nově žádat o povolení k pobytu ani o pracovní povolení
- Odlišné postavení měli **občané tzv. třetích zemí.**
- Dopady hospodářské krize v roce 2008 se staly impulsem k posilování restriktivních tendencí v české imigrační politice.

Podrobněji viz Studijní opora, s. 72-76.

Imigrace do ČR

Hlavní zdrojové země migrace jsou Ukrajina, Slovensko, Vietnam, Rusko, Polsko a Německo

Imigrace do ČR měla primárně ekonomický charakter, cizinci do země přicházeli se záměrem získat zde práci.

Situace se změnila po vypuknutí ruské agrese na Ukrajině. V jejím důsledku ČR přijala statisíce ukrajinských uprchlíků.

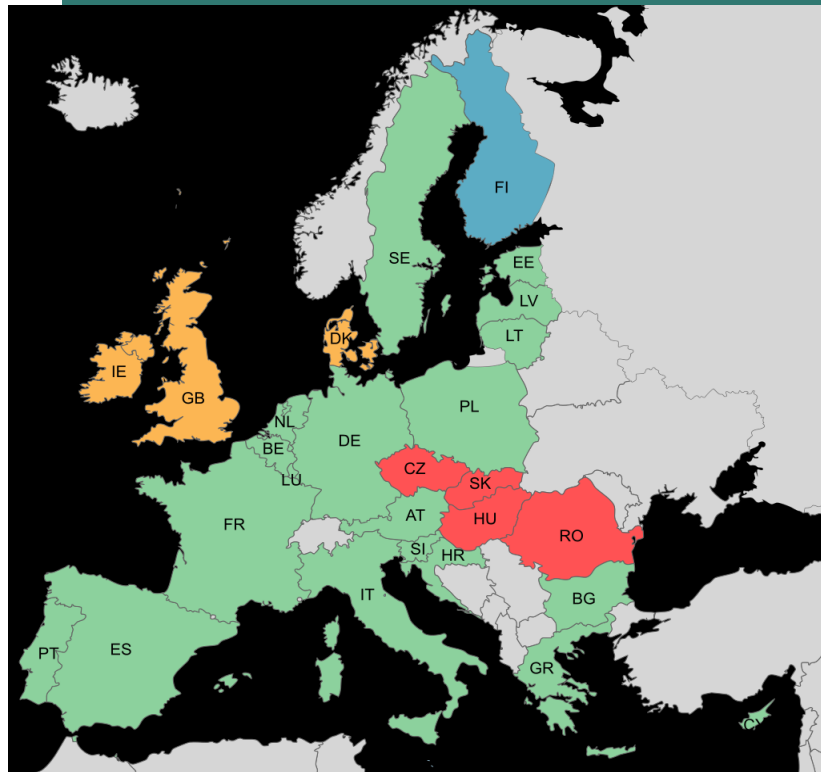

Migrační politika v ČR a EU

Pozice ČR v době tzv. migrační krize v letech 2015/2016 jako jedna z mála z členských států EU odmítající přerozdělování žadatelů o azyl.

V oblasti společné migrační a azylové politiky EU je typické je zásadní odmítání uprchlických kvót a důraz na ochranu vnější hranice EU.

Převažuje pojetí migrace jako bezpečnostní hrozby.

Shrnutí

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Za I. republiky převažovalo vystěhovalectví. Československo se ve 30. letech stalo **nejvýznamnější azylovou zemí ve střední Evropě**
- Po II. světové válce se země začala měnit na národnostně homogenní stát
- **Pracovní migrace po roce 1948 byla založena na mezinárodních dohodách s dalšími socialistickými státy.**
- Po roce 1989 se otevřely se znovu hranice a postupně byla rušena vízová povinnost pro vybrané státy. ČR nově cílovým státem imigrace.
- V souvislosti s úsilím o vstup do EU byly na konci 90. let přijaty Zákon č. 326/1999 o pobytu cizinců na území ČR a Zákon č. 325/1999 o azylu.
- Důsledkem vstupu ČR do EU v roce 2004 bylo ustavení odlišného právního přístupu k různým skupinám migrantů (občané EU a tzv. občané třetích zemí).
- Imigrace do ČR měla primárně ekonomický charakter. Po únoru 2022 přijala ČR statisíce uprchlíků z Ukrajiny.